

ELŐFIZETÉS:
Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre 3 ft.
Negyed évre . . 1 ft. 50 kr.
A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulaj-
donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:
egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyilttér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvnyomdá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Községeink külseje.

Agadhatatlan, hogy újabb építkezéseink általában magukon viselik a technikai haladás bélyegét s belső berendezés tekintetében messze maguk mögött hagyják az előbbi évtizedek alkotásait. Külsőleg csin és izlés, belsőleg kényelem és egészségi szempontok az irányadók. Amit régen ten első sorban sürgettek, hogy a szoba könnyen kifűthető, tehát alacsony legyen, és hogy a lakrészek az olcsóbb kiállítás szempontjából az udvarba nyuljanak be — ma már mint vízözön előtti ódságok, még az utolsó faluban is kinevetetnek s mellőztetnek.

Középületeink terveit a hatóság előre megvizsgálja és ámbár a kenyérrigység vagy szabad verseny az építési árat úgy lenyomja, hogy más mint kontár kivitelre nem vállalkozhatik: mégis egészben s nagyjában véve el lehet mondani, hogy amit községeink az utóbbi két évtizedben építettek, az előbbi évek esetlen alkotásaihoz képest átlag mind monumentálisnak mondható.

Viszont az is igaz, hogy sok község van még, ahol a lakóház külsejéből a gazda vagyoni állására biztos következtetést vonni nem sikerül. Míg érezszen a német községek mintaszerűek, addig a fista magyar, de még inkább a szerb községek hátrányosan válnak ki a többiek közül. Ezekben az új házak is nádra épülnek, a beosztás a régi primitív: az ablak még mindig ugyan szabva, hogy ha ki talál törni, a kis kalendarjom lapjánál egy-egy főkja nagyobb ne legyen; az ajtón fakilnes és — mint a nóta is mondja — madzag a húzója. De ezek még csak közegészségi tekintetek; sokkal rosszabbul állunk a közbiztonsági érdekek védelme dolgában. Mert építkezési szabályrendeletünk mindmaig nincsen és így mindenki szabadjára van eresztve, tesz, amit jónak lát, vagy legolcsóbbnak talál. Vannak 3—4 ül homlokzészességű házhelyek, úgy hogy a nádtetők, mint egymás mellé rakott kalapok, szoronganak az utcában. Ezeknek még kéménye is nádból van s csak az első szikra kipattanásától függ, mikor lesznek a szegény bentlakók földönfutókká. Hozzá még az ilyen kunyhók nincsenek is biztosítva és így ha leégnek, leégünk velük részben mi is mindnyájan, mert akkor a tulajdonosok mind egyszerre képesített koldusokká lesznek, megkapják a kéregetési paszpartút és rajtunk, nagy közönségen szedik azt be, amit maguknak egyik-másik társaságnál biztosítani elmulasztottak.

Itt volna a legfőbb ideje annak, hogy az ilyen kéregetési engedélyeket örökre eltöröljék a hatóság; mert a biztosítás mai olcsósága mellett nincs, nem lehet olyan szegény házi ur, aki az éghető részek prémiumát magától meg ne tagadhatná. Hiszen az ily kéregetési engedély — talán már ma nem, de egy évtized előtt igen — valószínűs vágy és óhaj tárgyát képezte a könnyen elaljasodó szegénység; amennyiben egy-egy leégés néha igazi jó módba helyezte a károsultat. T. községben — hogy több példára ne hivatkozzunk — ma is mindenki mutogat egy emberre, aki leégés folytán kéregetésből vagyont szerzett.

Attól, hogy a nád az építkezésnél mellőztesék, ugyan még jó messze vagyunk; de annak használatát legfőbb ideje immár szabályozni, ha csak a tüzek által következetesen okoztatni szokott károkat tovább is tétlenül nézni nem akarjuk. E részben többet várunk a felsőbb pártfogás folytán kapossá vált vízlecsapolásoktól, mint a kényszer-től. Hisz a vadvizek eltűntével arányban fogy a nádkészlet, az árak pedig rohamosan felszöknek, mert a termelést lefoglalja s fölemészti a régi épületek szükséges karbantartása. Másrészt a nádfedeles házak biztosítási díjai immár 3—4-szer akkora száza után, mint a cserepes fedelekéi; és így amit a horogfákon takarít a gazda tőkében, oda fizeti a biztosításnál kamatban. Végül a téglá- és cserepégetésben való ügyesség terjedése, ugyanis, mint a szegénységnek jól jövedelmező avaszi s őszi munka, már is érezhetően leszál-

litotta faluhelyeken az eddig magas árakon távolról szállított építő anyagok értékét s így a különbség a régi s modern formájú építkezés között egyre kisebb lesz. Tehát a viszonyok is egészen érettek már arra, hogy a hatóság elveket vigyen a zürzavarba s irányt szabjon az alaktalanul vajdó tömegeknek. Amint ez meglesz — és hála a vármegyei vezető férfiak buzgalmanak, meglesz még nyilván ez őszön — akkor ismét egy nagy lépést teszünk a haladás ösvényén előre s ezután készülő falusi lakásaink külseje is összhangban lesz a nép anyagi jóvoltával, az egészség és közbiztonság feltételeivel.

Annnyit azonban addig is tehetnének a községi elöljárók, hogy kivált a községek főutcáin gomba módra szaporodó görékat, mészárszékeket, esetlen gabnatarakat, borbélyműhelyeket, pálinkás putikokat, ha kell, karhatalommal is betiltanák, ilyenek további szaporítását pedig meg nem engednék. Legesimább tiszparti községeink képén az ilyen botránylucok, mint egy-egy csúf szemölcs disztelenkedik, bosszantja a jó izlésű szemet s már előre évtizedekre kihatólag lehetlenné teszi a főbb utcáknak városias egyenletességét. Persze az élelmes házi urak, amint forgalmasabb helyen egy-két ül széles üres utcai telkük van, rögtön találnak rá borbélyt, c'ncárt vagy szatócsot, aki jó árendát ígér és husz-harminc forinttal, néha még kevesebbel is, összetákolnak olyan alkotmányt, hogy majd tótágast áll az ember, mikor szemébe ötlük. És ennek az esztetikai botránygyártásnak szintén nem lesz határa addig, míg a korlátlan építkezés meg van engedve.

Hisszük és reméljük, hogy a készülő vármegyei szabályrendelet ezen ideiglenes bódék napjait megszámlálni fog törekedni s nem fog a szerzett jogok címén szemet hunyni az ily putrik disztelensége előtt, hanem módját ejti annak, hogy szemetszűrő esetekben visszamenő hatálya is legyen a rendeletnek.

Ezen császárúvágás elől nem lehet szabadkozunk, ha községeinkben a csinérzék hatósági gyámkodással is emelni óhajtjuk.

A falu jegyzője.

Utolsó időben a faluk jegyzői ismét előtérbe léptek, és nemcsak azért, mert a község érdekekkel viseltetik irántuk, de azért is, mert több jegyzőnek viselt dolgai felköltötték a közfigyelmet, és mert a községben vannak olyanok is, kik megragadták ezen körülményt, hogy botrányt csinálhassanak és azt saját céljaik kiaknázására akarják felhasználni.

A falu jegyzői már régóta érdeklik a magyar községet. Ismerjük a híres Guadagni „Peleskei notariátusát”, mely még most is mulattatja a magyar községet a szinpadon, ismerjük Eötvös József „Falujegyzőjét” is, mely egykor nagy feltűnést keltett; de mily különbség van a peleskei notárius és Eötvös falu jegyzője között; épp oly különbség létezik Eötvös jegyzője és a mostani jegyzők között, főleg Bács-Bodrogh vármegyében.

Azonban ne gondoljuk, hogy a mostani faluk jegyzői egész Magyarországon egyenlők, óriási a különbség például a trenseni faluk körjegyzője és a bácskai faluk jegyzői között, úgy hogy azokat egy sorba ezekkel helyezni lehetetlen, mert míg az egyik legtöbbször burgo nyával él és kunyhóban lakik, addig a másik selyem kanapén ül és nagyurisan élhet. Az ok igen egyszerű, mert a trenseni, arvai nép nyomorog, míg a bácskai nép nem ismer proletárt és aránylag dúsgazdag.

Ezen jólét, melynek a bácsi jegyzők örvendenek, sok mindenféleképpen vezet, mindenek előtt politikai befolyáshoz. Bács-Bodrogh vármegye bizottságának ötöd része falujegyzőkből áll, de visszaélésekhez is; vagyunk azonban a jegyzők állapotját, úgy mint az valóban létezik, és elemezzük azt részleteiben.

A falu jegyzője nálunk sajátságos körülmények között él. Ő maga minden a faluban, és ha József császár még élne, bizonyára nem mondaná most, hogy tulajdonképp a kisbíró kormányoz, hanem hogy a falu jegyzője a kormányzó, és mégis ezen mindentevő embernek mi hatalmat sem adott a törvény, a legdurvább paraszt bíró ura neki, mert ő csak feljegyezni és aláírni köteles mit az határozott; az egyedüli garancia mit neki a törvény nyújt az, hogy ha egyszer megválasztották, hivatala élte fogytáig tart; tudni illik, ha irigység, kajánság vagy rosszakarat ki nem ildözi, mi nem is nehéz, és fájdalom, a jegyzők magok elég okot szolgáltatnak reá.

De elemezzük a jegyzők körülményeit még közelebbről. A jegyző legtöbbször magányosan áll a falu népe között, ki egyedül bír elegendő intelligenciával (ha bír) a falu dolgait intézni, ő a lelke a közigazgatásnak, az árvaügynek, az adókövetésnek, a katona állításnak,

a falu dolgainak, de minden hatalom nélkül, sokszor valóságos tojás táncot kell járnia, hogy kielégítse a tekintetes főszolgabíró, a tisztelendő papot, a tudoros orvost, a mindenféle financokat, sőt néha még a népet zsebében tartó zsidót is, de főleg az okoskodó falu bölcséit; vannak kik azt gondolják, hogy éppen a nevezettek azok, kik istápolják a jegyzőt, nagyon csalatkozunk, mert éppen ezek nézik kaján szemmel, hogy a jegyző jobban boldogul, mint ők.

A jegyző mindenesetre a társadalom műveltebb osztályához tartozik, már tanulmányai is oda sorozzák, és valóban nem kis feladat, túlterhelve nehéz munkával, egész életén át a durva, neveletlen parasztság között élni és bajlódni, mert ha egy falunak népet elemeztük, találni fogjuk, hogy annak nem vehetjük egynegyed részét sem oly józan eszűnek, hogy az oly belátással bírna, hogy öntudattal támogassa a közrendet és eszközzeit; a másik negyedrészt, ha bírna is némi tehetséggel, de irigység, elégedetlenség, kajánság és boszu által vezelve, sokszor maga sem tudja okát, ellensége mindennek, mi nem inye szerint megy, vagy ami érdekeit sérti és hajlamából már a denunciansok sorába tartozik.

A fennmaradt másik fele a népek, a bárdolatlan, a durva és neveletlen parasztság, vagy kézműves proletárság, ellensége minden kaputosnak, minden urnak, de főleg a jegyzőnek, kit ugyan fizet, de irigyel, mert nem keresi kenyerét, mint ő, az ekeszarvával, acarveritékével, nem jár vele korszmáznai, hanem szerinte kényelmesen ül íróasztalánál segédei között, szedi az epret és egzekválja őt, ha nem fizethet; és valóban csodálkozunk kell, hogy a nép ezen osztálya oly ritkán ők ki féltelenségében, ezt mi másnak sem tulajdoníthatjuk, mint azon titkoszerű hatásnak, melyet a tudás és bizonyos szellemi felsőbbesség gyakorol még a durva tudatlanságra is, mely hatás hasonló a villamos fény hatásához a vadállatokra; és ezen zaklatott, hatalom nélküli embert teszik felelőssé mindenért, mi a faluban történik, csak második sorban jön a főszolgabíró, aki a felügyelet, pedig a szegény jegyző legtöbbször oly ártatlan a falu ily dolgaiban, mint hajdan a doge volt Velencében.

Mindéz, mit mondtam, tulajdonképp az árnyoldala a jegyzői életnek, de vannak annak jó oldalai is; a jegyző megélhetése biztosítva van ok nélküli elmozdíthatlansága által, el van látva, ha mindjárt csekély, de biztos fizetéssel, természetnyekkel, tűzifával, szántóföld, legelő, kert élvezetével, legtöbbször csinos lakással, de főleg munkadíjakkal, melyek, ha a jegyző készíti az árvtár és a falu számadásait is, mint az legtöbb esetben történik, eléggé bő jövedelmi forrásnak tekinthetők; úgy hogy ha a jegyző szorgalmas, életrevaló egyéniség, berlet, marhatartás, hízalás és egyéb ipar által jövedelméből még félre is tehet; mellette jól élhet, mert mindent termelhet magának, mire háztartásának szüksége van, azért háztartása, még akkor is, ha vendégszerető, kevésbé kerül, és bőven kitélik; a falusi élet egyszerűbb, nem oly költséges mint a városi élet, és így marad a gyermeknevelésre is, mi talán a legerthesebb oldala a falusi életnek. Mennyire megélhetett, és mennyire szerethetett magának a jegyző a multban, mutatja ezt több régi jegyzőnek példája, akik vagyonnal váltak meg hivataluktól, a nélkül, hogy valaha zsarolták volna a népet.

Es mi történik mind e mellett? mutatják a legújabb példák. Mindenek előtt kiveszem a kiveendőket, nem beszélék általánosságban, mert ismerek sok derek lelkiismeretes jegyzőt, de ismertem olyanokat is, akik elbizakodva jó sorsukban, felejtve minden kötelesség érzetét, visszaélve vagy kijátszva a felügyeletet, önkényl intézkedtek, és felhasználva a nép együgyűségét zsaroltak hol lehetett, hozzá nem mondom rosszakaratból, de minden esetre vétkek könnyelműségből elhanyagolták községük ügyeit, a számadásokat csak nagy sürgétesek után évek mulva adták be, ehez félretéve minden falusi egyszerűséget, egymás közt versenyezve, sorsukhoz nem illő, felesleges luxust üztek, nagyuri berendezést tartottaak, és ez által csak ingerelték a népet. Az innen eredő bajoknak a jegyzők azután maguk az okai.

Ismétlem, hogy ezek csak kivételek a jegyzői karban, azonban még is vannak olyanok, kik felkeltik a közfigyelmet, de főleg a kormány ellenesinek bő anyagot szolgáltatnak a támadásra, a botrányhajászóknak, a korrupció vadászoknak vész kiáltásokra, akik azután csak azért ütök a legyet, hogy érezze az orozslán, minden bajért, mit a jegyző okoz vagy nem okoz, a szolgabíró, az alispánt, a főispánt szidják, így akarván azokat befeketítve compromittálni, és helyettük, ha netalán sikerül, tabula rásat csinálni, melyen azután ők kezdenék meg a régi notát.

Hogy lehessen ezen a bajon segíteni? Ezt a jegyzői kar rendezése, illetőleg a községi törvény módosítása által vélem legegyszerűbben elérhetni, ez pedig szerintem csak úgy történhet meg, ha minden nagyobb községben a minősítéshez kötött községi bírói állás, a jegyzői állással együttesen államosíttatnék.

Asmodi.

Hirek.

40.000 frtos adomány. Öminenciája a kalocsai bíboros érsek 40 ezer forintos adományát megköszönni O-Kanizsáról 12 tagból álló küldöttség járt f. hó 10-én Kalocsán, főt. Fonyó Lajos plébános vezetésével. A küldöttséget — kik a már megevezettek k-

Tanítógyűlés.

Az apatini esp. kerület tanítóinak 16-án tartották meg rendező tanácsgyűlést Rác-Militicsen. Az elnök nagyságos föltisztelt Rónay István kerületi esperes meleg szavakkal örömeztetett ad kifejezést, hogy Braunhoffner Rác-Militics község derek kántortanítója ez évben szolgálatainak elismerésül ezüst érdemkeresztet lett kitűztetve. Ezen örömet jegyzőkönyvben megörökíteni indítványozta. Az indítvány eljenzések között elfogadtatott. Berecz Lajos volt jegyzőnek Moholra történt távozása által megüresült tanítói állásra Moravcsik János szántai tanító lett megválasztva. Gyakorlati tanítást Fradl és Stumpfögger rác-militicsi tanítók tartottak. Fradl tanítását az elnök egy arannyal jutalmazta meg. Ezután a „rajzoktatás” tételét felolvasta Szabadka Ferenc szántai tanító és Fradl József rác-militicsi tanító. Szabadka Ferenc tanító a tételről inkább általánosan értekezik, míg Fradl József tanító inkább a részletekre bocsátkozik. Mind a két dolgozat elismeréssel fogadtatott. Ennek végzetével a gyűlés imádsággal befejeztetett. — A gyűlés végzetével az egyházi tanfőnöki a plébániára, míg a világi tanfőnöki Oberst tanító vendégszerető asztalához voltak hivatalosak. A dorozsói tanítók azon okból, mivel a község megtagadta tőlük a napdíjat, nem jelentek meg a gyűlésen.

Piaci rendszet.

Elvezetetlen gyümölcsöt napok óta kóboz el a városi főúton; tegnap két kocsi oszi barackot toloncoltak be a városházára. A korábban elnyűtt árulása is idejében eltiltatott. Mind oly elvezetetlen ezek, hogy nemcsak a talán már rendező hordóból elevenen fogjuk vehetni a halat.

Bankett.

Popolyáról írják, hogy az ottani önkéntes tűzoltó-egylet fennállásának ötödik évfordulóját díszes bankettel ünnepelték meg, melynél a község lakosaiól 150-en jelentek meg és ezen tömeges megjelenéssel kívánták az emberbaráti célokra törekvő egyesület irányában elismerésüknek és hálájuknak kifejezést adni. Az első felkötöttöt József Főherceg Ofenszégére mint a magyar tűzoltók fővédnökére dr. Czirák Gábor egyetemi ügyész mondta, kinek szavait a jelenlevő közönség viharos tetszéssel fogadta és kísérelte. Felköszöntötték még: dr. Hadasi János főpárancsnok az egyetemen legnagyobb jöltevéjét gróf Zichy Jánost, Topolya földesurát; Krümer Rezső Radimetzky Ferenc községi jegyzőt, az egyesület érdemes elnökeit; Izsáky Péter az egyesület vezetőit és önfeláldozó tagjait. A társaság a legjobb hangulatban azon általánosan érzett óhajjal oszlott szét: vajha a derek, nemes célokra buzgón törekvő egyesület eddigi lelkiismeretes működését továbbra is Isten áldása kísérné.

Ártézi kutunk fölől elbontották a bódét;

nap-hosszant számos kíváncsi nézegeti az ördögös vaskigót, mely most még csak vékony sugárban eregeti a babfőző kénvizet; de ha maholnap készen lesz az építő medence, hát fűtő patak fog végig ömleni városhosszant, a jó víz kevés barátainak nagy öröme.

Nyilvános köszönet.

A zombori kaszinó-egyleti dalárda ez uton is hálás köszönetet mond mind azoknak, kik a f. évi szeptember hó 14-én rendezett műkedvelői színi előadás fényes sikerét akár személyes közreműködésükkel, akár más módon előmozdítani szívesek voltak; névszerint: Lovich Aranka, Szabácsy Anna, Scultéy Ilma és Wolf Ida kisasszonyoknak, meg Falcione Oszkár, Kustár Géza és Riebel Károly uraknak játékokért, Galyasi Marika kisasszonynak, valamint ifj. Csermák József, Herczenberger Dezső, Herczenberger István, Mayer József, K. Papp Mihály, Paul Kálmán és Schuster Adolf uraknak a zenekarban szíveségből történt közreműködésükért, Popovics Sebő urnak a sűgársért, Zombor sz. kir. város szűnügyi bizottságának a színház ingyenes átengedéseért és a következő műbarátoknak a felléltetéseikért: Edel Pál 50 kr., Simonovics Kornél 1 frt, Valaki 40 kr., Városv László 1 frt és Wolf Ida k. a. 1 frt. — Zomborban, 1890. évi szeptember hó 18-án. Pribil Ernő, a dalárda elnöke. Bieber Gyula, a dalárda titkára.

Helyszini eljárás.

Kunbajáról írják, hogy a telekönnyvi betétek szerkesztésére kiküldött bizottság a helyszini eljárást szeptember 27-én kezdi meg.

Hegyek Bácskában.

A „Budapesti Hírlap” e hó 15-iki számában ez olvasható: „Meggyilkota a szomszédját. Petrovosszello bácsmegeyi községben Barbu Dávid földműves mezei munkáról hazamenet egy idegen alakot látott udvarán, kiben régi baragósára, szomszédjára, Muszta Juonra ismert. Előntötte a méreg, reárohant Barbu, földre gyűrte és a tüsszójéből előrántott késsel egy szíven szúrta, hogy menten meghalt. Muszta Juon véres munkája után a hegyek közé menekült. „Jó lesz a község nevének megváltoztatásául sietni; a „Budapesti Hírlap” még fűrészből dolgozik is fog majd a „bácsmegeyi” Petrovosszellőről irni.

Hirdetmény.

Zombor szab. kir. város tanácsa részéről ezennel közhírré tétetik, hogy az 1890—91. évre kivett fegyveradóra vonatkozó lajstrom az 1883. évi XXIII. t. c. 17. §-a értelmében 8 egymásután következő napon vagyis 1890. évi szeptember hó 19-étől szeptember hó 26-áig bezárólag a város adóügyi osztályánál közszemlélre kitétetik azon figyelemzetéssel, hogy azt mindenki megtekintheti, netáni felszólamlását beadhatja, esetleg a másokat illető adókövetésekre vagy esetleges fegyver eltitkolásokra nézve észrevételeit megteheti. A felszólamlások és netáni észrevételek a fent kitűzött határidő alatt a fentidézett törvénycikkben foglalt rendelkezés szerint a zombori m. kir. pénzügyigazgatóságnál nyújthatók be. Zomborban, 1890. évi szeptember hó 12-én. Dr. Csíhás Benő, polgármester.

A kisdedek fejlesztéséről gondoskodjunk.

Kétségtelen tény az, hogy kevesen vagyunk, de nem kevésbé kétségtelen az is, hogy akik vagyunk is, nem bírnak általánosságban a fizikai erő, a testi egészséges fejlettség s ezzel kapcsolatban a fejlődési képesség azon fokával, mely nélkül népes és hatalmas államunk még nem fejlődhetett egyetlen ország sem.

És elannyira nem szaporodunk, hogy ma már az ország népmozgalmában beállott stagnáció a legkomolyabb nemzeti veszélyeként jelentkezik. Ezen komoly veszély oka azonban nem abban keresendő, mintha országunk népénél a szaporodás feltételei hiányoznának, mert a születési számarány a magyar államban, más oly

államokéval szemben, melyeknek népessége állandó és kielégítő szaporodásban van, nem kedvezőtlen; hanem igenis keresendő a termelt emberanyag elhanyagolásában, meg nem becsülésében; keresendő legfőképpen a het évben aluli kisdedek okserületen ápolásában; ezek testi fejlődésének s gondozásának a haza és nemzet elleni valóságos bűnnek tekintendő elhanyagolásában. Szinte fáj kimondani, hogy a magyar államban a hét évben aluli korban a gyermekek még igen sok helyen nem részesülnek azon gondozásban és felügyeletben, a mely nélkül azok egészséges kifejlődése s megtartása lehetetlen.

Hiszen csak egy betekintést kell tennünk az utolsó évekbeli sorozásainak elismorító adataiba és meggyőződhetünk az ország lakosságának megdöbbentő elcsenevezésére felől és remegve féljünk azon idő bekövetkezéséről, a melyben ezen nemzet, mely annyi század viharait állotta ki s a mely annyi ellen puszításai után is elég erővel bír, hogy hamvaiból új életre keljen, sőt megismorodjék, mint oldott kéve fog szűthullani, hiányozván ereje az önfentartásra, a fejlődésre s az elmaradhatlan kultúramadatok elleni sikeres védekezésre.

Ha álmainkból idejekorán fel nem ébredünk, helyrehozhatatlanul megboszulja magát azon határtalan indolencia, melyel nemzeti örökönknek fokozatos és folytonos alábbszállításával viseltetünk. Már pedig a sorozások adatai megremegtető harsogással zugják fülünkbe, hogy már eljutottunk a legszűz határig, melyen túlmenve az önálló állami s nemzeti létnek megsemmisülése fenyeget bennünket.

Enek az elsllyedésnek nem szabad, nem lehet megtörténni! Népesedési viszonyaink ily szomorú alakulásában a legfőbb feladat a termelt emberanyag lelkiismeretes gondozása, megtartása s a megtartottak erősítése, egészséges erőben való fejlesztése.

A kisdedóvodának — s hol ezt az anyagi viszonyok meg nem engedik, az ugynevezett gyermekmenhelyeknek — minden városban és községben való felállításáról erkölcsi kötelesség gondoskodni.

Tehát arról van szó, hogy a család legdrágább kincsei, jövő fejlődésünknek reményei akkor, a midőn a szülők az élet nehéz gondjaival s fűrésztó munkával küzdve, nem rendelkeznek idővel arra a célra, hogy iskolába még fel nem adható gyermekeik testi és lelki épségéről s egészséges ellátásáról, táplálásáról gondoskodhassanak, ne legyenek magukra hagyva, kitéve azon számos veszélyeknek, melyek a kellő felügyelet és gondozás teljes hiányának a sok szomorú tapasztalat szerint elmaradhatlan következményei szoktak lenni.

Az igaz, hogy egy kisdedóvodák, mint a gyermekmenhelyek felállítása és fentartása némi nehéz anyagi terhekkel jár, de azon terhek könnyen elviselhetők akkor, a midőn a zsenge gyermek minden veszélytől mentve van.

Sajnos, hogy ezeket a költségeket nevezik némely községek oly újabb adóemlékek, melynek terhe elviselhetetlennek tűnik fel akkor, amikor oktanak lábas jószágaik gondozására, minden vonakodás nélkül sokkal tetemesebb összegeket szívesen áldoznak.

Ébredjünk fel álmainkból és ne késsünk tovább és minden városban és községben, ott, ahol még nincs, állítsunk kisdedóvodát, esetleg gyermekmenhelyet, és ne sajnálják a városok és községek a kisdedek gondozásával és óvásával járó költségeket, a melyek célszerű beosztás mellett a mily csekély terhet hárítanak egyesekre, városokra és községekre, ép oly gazdagon fogják a népesség szaporodásának, még pedig egészséges erőben levő munkaképes népesség szaporodásával meghozni dús kamataikat.

Kustár Géza.

Levél a szerkesztőhöz.

Nemes-Militics, 1890. évi szept. 16.

(Bucsu. Uj városháza — építés előtt romba dőlve.)

Az elmúlt napok eseményeiről kissé elkésvé, de még mindig jókor vélek néhány soral megemlékezni, mert az egyik fődolog maradandó emléke még nem utólagra foglalkoztatta ezuttal községünk lakosságát. De hogy időrendi sort tartsak, azon kell kezdenem, hogy a hagyományos nagy nap, a kisasszony napi bucsu a zónás látogatók egész légióját hozta ezidén is községünkbe. Már a bucsu napját megelőző vasárnapon nagy emberáradat érkezett ide, a szélrózsa minden irányából; de ezt a sokadalmat jóval föllümlta a bucsu napján érkezett vendégek száma. Csúpán a vonattal 700 utasnál több érkezett; kocsin, gyalogszettel pedig vagy 500 személyi zarándokolt nemes községünkbe, hogy a régi vendégszeretet gyakorlására alkalmat nyujtson a lakosságnak. A zarándokolás előlőrnőkei persze az idén is, a múzsa fiaai voltak. Soha Militics falai között annyi barna gyermeket nem látott, mint ezen napon. Egyik művészesapat a másiknak adta át a kilincset, és boldogok voltak, ha egy-két „kösöntő” nóta fejében egypár pohár bort kaptak, mert biz az idei mostoha viszonyok között a házigazdának elég gondot adott a drága bor beszerzése s nem juthatott még arra is, hogy a cigányokat egy-két órai tánemuzsikára házánál fogja. Így aztán az utcák egész napon át be voltak népesítve Fárao útódaival; kik közül számtalanok egy-egy szemében egy-egy bandát képviseltek. No de azért volt több helyen néhány óráig tartó tánemulatság is, így a többek között a községi jegyzőnél, kántornál s még néhány helyen. Így aztán csak lezajlott szép esendben — egy esendes verekedés leszámításával — a három napig tartó bucsu, mely vigság és külszín tekintetében jóval mögötte maradt az előző évek bucsuinak.

A bucsu után következett a községi képviselőtestület gyűlése, melynek főtárgyát egy új község-háza építése képezte. Ugy tudom, hogy a megye ráirt a községre, hogy vegye fontolóra a jelenlegi tarthatlan állapotokat s tegye megbeszélés tárgyává egy újonnan építendő község-háza módozatait. A képviselők közül többen — belátva a szükségességet — a gyűlés előtt oda nyilatkoztak, hogy a regálé-váltás fejében nyert 65 ezer forintnyi összegből okvetlenül 5—6 ezer forintot kell község-házára és iskolái célra áldozni, mert ha ezt most nem teszük, később még ugy sem bírják tenni. Csak-hogy Nemes-Militicsen nem a képviselők többsége a nyó, hanem egy-két tehetősebb úri emberé, a kik bizonyos személyi fölnyínyel és fegyvelemmel szokták véleményüket a többségre ráerőszakolni a nélkül, hogy ezzel a közügynek hasznára munkálkodnának. Így történt ez alkalommal is, hogy egyik itteni képviselő ékes órá-

ciójára nem találkozott a képviselők közül egyetlen egy ember, aki saját meggyőződését az övének ellenében érvényesíteni tudta vagy merete volna, a helyett esendes rezignációval mondatta ki az ellenérvekkel fellépett képviselő indítványára, hogy nem kell új község-háza. A fővív az volt, hogy ha jó volt ez a mostani épület száz esztendeig, majd jó lesz az még további száz évig is. Hogy ez mily helyes logika, arról az érvelő képviselő ur maga az élő cáfolat. Az ő atyjának is volt egy rozant szegényes szállása s azt a fenti elv ellenére, midőn örökre vette, nem hagyta ugy, hanem építetett egy új, szebb, nagyobb és lakályosabb szállást a helyébe. De hát nekünk már hozzá kell abhoz szoknunk, hogy mások fejével gondolkozzunk és tegyünk, ha mindjárt kárunkra vagy szegényünkre válik is eselekedetünk. Könnyű ezen urnak a jelenlegi község-házával megelégedetnek lenni, mert az az egy-két pere, mit ő annak falain belül szokott tölteni, nem okoz neki semmi-nemű kellemetlenséget, de tessék neki magát a községi jegyző helyzetébe beleképzelni, ki azon nyomorult lyukban, melyet irodának esufolnak, nyáron izzadni, az egészségtelen, romlott levegőt magába szívni kénytelen kora reggeltől késő estig; télen pedig a hideg által gyötíri a munka természetével járó amugy is megrendült egészségét. De rendet, pontosságot megkívánunk az urak nemde? Hát a mód, mely ezt lehetővé tenné, hol van? arról tán majd az égiek gondoskodnak? Mégis csak szegyetlenjes állapotok uralkodnak községünkben. Nincsen egy helyiség, hol a levéltár el volna helyezhető; ha a jegyzőnek esetleg az előző évekről kell valamit kutatnia, napokat vesz igénybe a keresgélés, mert az egész irattár egy szekrényből áll s ebben van egy század irománya és könyve elhelyezve, ugyszólván belepréselve. Aki a képviselő urnak ezen utódokra szent erekllye gyanánt megőrizni szánt község-házát szeretné meglátni, ne sajnáljon ide fáradni, mert a tapasztaltak busásan kárpótolni fogják és nem kerül annyiba, mint Stanleynak utazása a legsötétebb Afrikába, a hol azóta, azt hiszem már külön épületekkel is lehet találkozni, mint a nemes-militicsi község-háza. Hanem a jámbor zarándokot ki ez utra rászánna magát, egytől óva intem, és ez az, hogy a községi iskolát és annak udvarát ne szemlélje meg, mert nem fogja elhinni, hogy az népnevelési célokra emelt épület. S hogy ez miért van így, arra feleljen meg az a képviselőtestület, melynek egyik vezértagja a közügyekért lelkesül és áldozattól vissza nem rettenő fönti képviselő ur!

Sincerus.

A község köréből.

A veprováci német legények rendetlenkedéseire vonatkozólag megnyugvással értesitem a tek. szerkesztő urat, hogy a szt.-istvánnapi bucsu alkalmával történt verekedés hőseit a kulai kir. járásbírósg szigoruan megbüntette.

Becses lapjának 69-iki számában az ifjuság elfajulására vonatkozó értekezésem bővebb magyarázatul kijelentem, hogy azon szavaimat, melyek szerint „nekem a szolgabírósgnál ötször kellett panaszt emelnem, míg pár rakoncátlan suhancot maga elé citált s megbüntettet” — nem kell ugy érteni, mintha a megelőző feljelentéseket hiába tettem volna. A fűszolgabíró ur többször utasította a csendőroket és a községi előjáróságot a rend helyreállítására, de az ügy iránti közöny és azon nehézségek, melyek szerint a suhancok tizelmét tanukkal bizonyítani nem lehetett, panaszom többszöri ismétlését tették szükségessé. A szolgabírósg szigoru fellépésére az állapot szembetűnőleg javult s személyemet illetőleg ez idő szerint nincs már panaszom. Nincs is nekünk más panaszunk. Magától a polgárság részéről kellő tiszteletben részesültünk; fizetésünket mindig pontosan kapjuk havonkint előre és soha sem kell várakoznunk, a tanügy iránt pedig évről-évre dicseretes áldozatkészséget tanusit a község. Mindezekért elismeréssel és köszönettel vagyunk. De határozottan kárhoztatom a fiatalok éjjeli kóborlását, mely egy tanítótestület lelkiismeretes működésével sehogy sem fér össze és igen sok bajnak kuforrásra, melyet maguk a szülők sokszor csak aggkorukban siratnak meg keservesen. Erre vonatkozó panaszom visszavonására sajnálatomra semmi okom nincs még, mert újabb és újabb esetek okadatok az azon óhajomat, hogy az ifjuság éjszaka szigorú és állandó felügyelet alá helyeztessék s hogy különben igen derek polgártársaink több gondot fordítsanak gyermekeikre, mint lovaikra.

Haasz Ferenc,

néptanító.

Gabonaüzlet.

Szeptember hó 18-án.

Áraink:

Buza	6.50—6.70
Zab	5.50—5.70
Árpa	5.50—5.60
Bab	6.00—6.80

Naptár.

Szeptember.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
19 Pént.	Konrad	† Konstant.	7 Sosten
20 Szom.	Eusták	† Faustin	8 Kis Assz.
21 Vas.	E 17 Máté a.	E 16 Máté	9 G 16 Joak.
22 Hétfő	Móric	Móric	10 Menodora
23 Kedd	Tekla sz. v.	Tekla	11 Theod.

Felölös szerkesztő:

BITTERMANN ÁNDOR,

laptulajdonos és kiadó.

NYILTTÉR.)

Nyilatkozat.

A városban elterjedt koholt hírekre kijelentem, hogy a kiknek jogos követelésük van ellenem, azok jelentkezzenek nálam, én azonnal kifizetem követelésüket. A koholt hírt terjesztők pedig seperjenek a maguk háza előtt.

Zombor, 1890. szeptember 17.

Tisztelettel
Bachrach Viktor.

*) Az e rovatban közlöttéért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

HIRDETÉSEK.

6357. szám.

kig. 1890.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye zombori járásába kebelezett közel 8000 lelket számláló Bezdán községében elhalozás folytán megüritült községi orvosi állásra ezennel pályázat hirdettetik.

Ezen állással a következő javadalmas van egybekötve:
400 frt készpénzfizetés, 40 kr éjjeli és nappali látogatási díj, 20 kr halottkémleli díj.

Felhívtnak a pályázni szándékozó, hogy az 1883. évi I. t. c. 9. §-a és az 1876. évi XIV. t. c. 143. §-a értelmében felszerelt kérvényüket **folyo hó 24-éig** ezen szolgabíróhoz nyújtsák be, mivel az utóbb érkező kérvények figyelembe vétetni nem fognak.
Zombor, 1890. szeptember 5-én.

Poppovics Dusán,
főszolgabíró.

3-3

2354. szám.

Arlejtési hirdetmény.

Bresztovác község elöljárósága által ezennel közhírré tétetik, miszerint Bresztovác községében egy községi iskolai tanteremnek felépítésére vonatkozó versenytárgyalás, folyó évi **szeptember hó 24-én d. e. 10 órakor** fog az itteni községhez tanácstermében megtartatni.

A költségvetés, terv és árlejtési feltételek alóli elöljáróságnál megtekinthetők.

Bresztovác, 1890. évi szeptember 13.

Zányi Félix,
jegyző.

Frittmann Miklós,
bíró.

3-2

1429. szám.

kig. 1890.

Pályázat.

Prigl.-Szt.-Iván községe elemi népiskolájánál leküszönés folytán üresedésbe jött osztálytanítói állásra ezennel pályázat nyitattik.

Évi jövedelem: 450 frt készpénz, 5 öl kemény hasábfű és szabad lakás.

A megválasztott tanító tartozik egy a rendes, valamint az ismételő iskola, az iskolaszék által meghatározandó egyik osztályában az előirt tantárgyakat és pedig az ismételő, esetleg ipartanonok részére nyitott hasonló iskolában minden egyéb díj nélkül tanítani.

Tannyelv: magyar-német.
Pályázók felkértenek törvényszabta módon felszerelt kérvényeiket **folyo hó 20-ig** a helybeli községi iskolaszékhez beküldeni.

Prigl.-Szt.-Iván (Bács-Bodrogh megye), 1890. évi szeptember hó 6-án.

3-3

Az iskolaszék.

6328. szám.

kig. 1890.

Pályázati hirdetmény.

Sztanisics községében 400 frt évi fizetéssel javadalmasított imoki állásra ezennel pályázat nyitattik.

Felhívtnak a pályázni óhajtok, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket **e hó 24-éig** ezen szolgabírósnál annál is inkább nyújtsák be, mert az utóbb érkező pályamunkák figyelembe vétetni nem fognak.
Zombor, 1890. szeptember 4-én.

3-3

Poppovics Dusán,
főszolgabíró.

Üzleti helyiség.

A Zombori Takarékpénztár bérházában (a Zrinyi-utcában) **egy üzleti helyiség** a hozzátartozó kisebb lakással, **azonnal** bérbe adandó.

Bővebb étesítést ad a házmes-ter, vagy az alóljegyzett.

A Zombori Takarékpénztár
Igazgatósága.

4-3

5462. szám.

p. 1890.

Hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint vagyonbukott Leindörfer Ignác volt apatini lakos elleni csődügyben a végfelosztási tervet a csődbiztos jóváhagyta.

Miről a csődhitelezők oly hozzáadással értesítettek, hogy szabadságukban állt az akár a csődbiztos, akár pedig a tömeggondnoknál megtekinteni, s az az elleni észrevételeiket a csődtörvény 185. §-a alapján ezen hirdetmény közzétételétől számított 15 nap alatt írásban az alulirt csődbiztosnál benyújtani.

Zomborban, 1890. évi augusztus hó 21-én, a kir. törvényszéknél.

Hettesheimer Henrik kir. törvényszéki bíró mint csődbiztos helyett:

Szondy Máttyás,
kir. törv. bíró.

3918. szám.

O-Sztapár község elöljárótól.

k. ig. 1890.

Bérbeadási hirdetmény.

O-Sztapár község elöljárósága részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a község tulajdonához tartozó és saját határában fekvő 2550 kat. holdnyi földbirtokát **folyo 1890. évi szeptember 24-én d. e. 8 órakor** a községbíróságnál megtartandó nyilvános árverés útján, négy részre felosztva, összesen 30,000 frt kikiáltási ár mellett, egy évre haszonbérbe kiadja.

Az erre vonatkozó árverési feltételek a községjegyzői irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.
Kelt O-Sztapáron, 1890. szeptember 16-án.

Brezsovszky Vazul,
jegyző.

Kovcsin Milos,
közs. bíró.

Bérbevehető

jövő év január 1-től két nagy —
talajviz ellen teljesen biztos —

borpince

Basa-utca, 199. szám alatt.

Bővebb felvilágosítással sziveségből szolgál **Esztergamy Károly** vár. főpénztárnok ur.

3-2

A tulajdonos.

Egy lakás

a csendes-utcában, mely áll: 5 szoba, 2 konyha, élés- és fűskamra, padlás, pince és zárt folyosóból, **november hó 1-től** egészben vagy részben bérbe adandó.

Bővebbet **Goldfahn Sándor** kereskedésében (főutca).

Gazdatiszt kerestetik

egy cirka 800 kat. holdas birtokra, ki önálló működésre a kellő theoretikus és gyakorlati képzettséggel bír.

Folyamodványok, melyekben legalább 5 évi működés igazolva nincs, figyelembe nem vétetnek. Gazdasági intézetet végzetten előnyben részesülnek.

Bővebb értesítést ad

3-2

Szemző Gyula,

Zomborban, Bács-Bodrogh megye.

Kitünő zamatú decsi fehér és siller borok nagy választékban kaphatók apatini-út 8. szám.

3-2

Franz János,
borkereskedő.

5416. szám.

kig. 1890.

Pályázat.

Bács-Bodrogh vármegye apatini járásba kebelezett Bresztovác községében megüritült és évi 400 frt fizetéssel egybekötött községi imoki állásra ezennel pályázat nyitattik.

Felhívtnak a pályázni óhajtok, hogy felszerelt kérvényeiket **folyo évi szeptember hó 20-ig** hivatalomhoz benyújtsák, mert a később érkezők figyelembe nem vétetnek.

Apatinban, 1890. augusztus 28. án.

Főszolgabíró hiv. távol:

Jeisel Henrik,
szolgabíró.

3-3

Zombor, 1890. Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdájából.

Eladó vendéglő.

3-2

Bajmokon egy, a vasúthoz vezető, élénk forgalmi úton fekvő, két korcsmaszobából, 6 vendégszobából, két pincéből, egy jégveremből, két konyhából és kamrából, továbbá fűdött tekepályával ellátott nyári kerthelyiségből álló csinos

vendéglői épület,

a melyhez egy 30 lóra berendezett istálló-épület is tartozik, elhurcolkodás folytán, **örök áron eladó.**

A vétel iránti közelebbi részletek megtudhatók **Lichtneckert Antal**nál Bajmokon.

241. szám.

1890.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a b.-almási kir. járásbírósa 2878/1890. számú végzése által Babinyecz Róza és Rosenberg Adolf javára Halák Istvánné ellen összesen 101 frt 50 kr tőke, ennek 1887. évi szeptember hó 29-ik napjától számított 6% kamatai és eddig összesen 40 frt 20 kr perköltség követelés erejéig ellendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírósággal le- és felül foglalt és 310 frtra becsült esélőgépjel szerelményvel nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a b. almási kir. jbrósága 3089. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Madarason alperes lakásán leendő eszközésére **1890. évi szeptember hó 20. napjának d. u. 3 órája** határidőül kitétetik és ahhoz a venni szándékozó ezennel oly megjelöléssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő. Végül felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítettséghez tartanak jogot, és mennyiben részükre foglalás eszközöltenek volna, és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alóli kiküldöttnek vagy írásban beadni, avagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.
Kelt B. Almáson, 1890. évi szeptember hó 5-én.

Pollhamer Antal,
kir. bír. végrehajtó.

Zongora eladó.

Teljesen jó karban levő

zongora

jutányos áron eladó.

Bővebb felvilágosítást ad s megtekinthetni

Patarcsics Lukácsnál

Szabadkán, a gőzfűtőben.

Ad 6129. sz.

polg. 1890.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy Judt Ágoston és társai cservenkai lakosok kérelme folytán a község határában levő és a cservenkai 340. sz. tjkvben foglalt közlegelő egyénekenkénti felosztása céljából megrendelt szavazás és tárgyalás eszközésére határnapul **f. é. szeptember hó 23-ik napjának d. e. 9 óráját** Cservenkán a községbíróságra kitéztem, mikorra az összes érdekelteket oly hozzáadással idézem meg, hogy az eljárás további folyamán személyenkénti idézés vagy értesítés elvárása nélkül érdekeik képviseléséről gondoskodjanak.

Zomborban, a kir. törvényszéknél 1890. évi szeptember 13-án.

Szondy M. s. k.,
kir. tszéki bíró, mint kiküldött.

Házbérbeadás.

Felsővárosban, Flórián-utca, 435. számú emeletes ház (régii posta) folyó évi november 1-től egyben, esetleg emelet és földszint külön is bérbe adandó.

Bővebb tudósítás **Schäffner József** háztulajdonosnál nyerhető.

XIII

Elő
Egész
Fél é
Negyed
A lap sz
küldemén
nek, anya
donosn

Egyes szám

a szottizokra,
bennünk.

Mi sohas
nyugalmas ön
ságunkat. Bel
jobb ízűt akk
legzavarosabb

Csakhogy
lyesség teré
kükön, hogy
akarják tulajd

verés csak ha
az oroszánt.
egy házsártan
minden sarkán
melyre hetenk

kennek föl a
visszaélve a s
mek a gyújtó
kat, mint arra
janak vele.

És az a
lete; mely nem
lik ezeket a s
mellőzött düh
gyalázkodását

a népet, ezt az
lehet egészében
egymástól az i
mint ezer év e
ő nyne szerim

A nagy t
zéki lapoknak
rágalmi indira
irányban való
kozzunk.

A mi nép
felsőbbsege ir
telje a főlebb
Istentől van fő
den vasárnap a
káról vagy Ze
küldött újságo
se tesz, mint
óráiban pedig a
a szeméit huny

Eltekintve
okoz a nép er
lag, kérdezzük
ezen urak, hogy
vállalnak a köz
itt már nem léte
tisztességtudás

Hiszzen ha
cikkeire egyenk
denciát, hát akk
a botrányiroda
kodnak neki és
krónikákkal.

Egy franci
alkalmával, hogy
képtelenség, me
lehetne. Megtört
hogy ő olyan lis
negyvennyolc ó
az első hirdeté
Párisból három

Mi pedig n
állítások nem o
tehat kétségtele
sokkal jobban n
ból kívánatos le
Hová, mire

végződni? Hála
rokáció nem vol
hességét eredm
ebertől, aki érz
há fordulni jog